

Nives MAJNARIČ-PANDŽIĆ

DJELATNOST ARHEOLOŠKOG ZAVODA I ODSJEKA ZA
ARHEOLOGIJU FILOZOFSKOG FAKULTETA U ZAGREBU
U 1991. GODINI

UDK 902.2:069(497,13)»1991«

Stručni članak

Article specialisé

Primljeno: 1992.07.15.

Reçu:

Nives Majnarić-Pandžić
HR-41000 Zagreb, Hrvatska,
Arheološki zavod
Filozofskog fakulteta,
Salajeva 3

Redovita djelatnost

Nastava i rad sa studentima su se održavali sve do jeseni redovito prema nastavnom planu i programu. Za tri jesenska mjeseca i u početku zime naš je rad bio prekidan čestim uzbunama zbog opće ili zračne opasnosti, a popraćen povrh svega velikom nelagodnom, jer na Filozofskom fakultetu nije bilo skloništa za velik broj ljudi koji se u radnim danima nalazio u zgradi Fakulteta. Ipak, vrlo je malo, zapravo zanemarivo malo s obzirom na teške prilike u Zagrebu, nastave bilo propušteno. To vrijedi u još većoj mjeri za ostale, individualne oblike rada sa studentima. Iz redova naših suradnika i studenata priličan ih je broj bio na ratištu.

U 1991. godini na Odsjeku za arheologiju, jednopredmetni i dvopredmetni studij arheologije studiralo je oko 160 studenata.

Redovito se održavao postdiplomski studij s 14 upisanih postdiplomanaata, a uz nastavnike s Odsjeka za arheologiju u nastavi i konzultacijama sudjelovali su i nastavnici s Odsjeka za povijest i Odsjeka za povijest umjetnosti.

Arheološka iskopavanja u 1991. godini

U proljeće su obnovljena iskopavanja srednjovjekovnog i prapovijesnog naselja na Gornjem gradu, u kompleksu samostana klarisa u Opatičkoj 20. To se iskopavanje odvijalo pod vodstvom prof. Marije Šmalcelj a uz učešće većeg broja studenata i mladih suradnika i trajalo je neprekinuto do kraja godine, s planiranim nastavkom i u 1992. godini. Uz ostatke drvene srednjovjekovne stambene arhitekture otkriven je i dio srednjovjekovne drvene fortifikacije (12. st.), ostaci kasnosrednjovjekovne lončarske peći, a od prapovijesnih nalaza vrlo lijepo sačuvana manja zemunica iz vremena prijelaza kasnog brončanog u starije željezno doba, te ostaci kamenim oblicima popločanih podova nadzemne stambene arhitekture starijeg željeznog doba s ostatkom ognjišta unutar kuće. Ta su se istraživanja nastavila i u 1992. godini.

Od ožujka do svibnja 1991. godine prof. Marija Šmalcelj rukovodila je istraživanjima na Osoru na lokalitetu Bijar sa crkvom sv. Marije-Gospe od Anđela i sa samostanom franjevac glagoljaša. Pri čišćenju ruševina samostana otkriven je dotada nepoznati glagoljski natpis iz prve polovice 15. st. U okviru samostanskog sklopa otkriveni su i ostaci rimske arhitekture u dvije građevinske faze. U gospodarski objekt s mlinom (za masline?) ukopani su kasnije kasnorimski i kasnoantički grobovi 4. do 6. stoljeća.

Dr. Tihomila Težak-Gregl sudjelovala je kao stručni konzultant pri zaštitnim iskopavanjima u i oko objekta "žitnica" na Starom gradu Ozlju. Radove su izvodili Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture iz Zagreba i Gradski muzej u Karlovcu. Istraživanjima su otkriveni bogati nalazi kasnog srednjeg vijeka, ali i prapovijesni sloj s nalazima iz vremena kasnog neolitika, po svoj prilici radi se o regionalnoj varijanti lendelske kulture, prvi puta ustanovljenoj u ovim krajevima. Tragovi življenja na Starom ozaljskom gradu potvrđeni su i iz vremena eneolitičke lasinjske kulture te iz starijeg željeznog doba.

Prof.dr. Marin Zaninović rekognoscirao je u vezi s temom ilirskih ratova i Polibijeva izvještaja o bitci kod Pharosa 219. pr. Kr. područje sjeverozapadno od Staroga grada na Hvaru. Ustanovljen je odnos male gradine na brijegu Glavica (kota 111) sa zaravni Zastrazišća i sa susjednim uvalama. Obišao je dalje područje Dola i njegovih antičkih ostataka te gradinu na Veloj Glavi istočno od Hvara studirajući njezinu povezanost s predjelima na Kopitu (tumulima), Kampanelu (tumulima) i Mekićevici. Cijeli kompleks po rasporedu i distancama predstavlja jednu naseobinsku područnu cjelinu.

Planirana sustavna istraživanja (u vidu arheoloških iskopavanja) na Vučedolu i u Topuskom nisu se mogla zbog ratnih prilika provesti u 1991. godini.

Međunarodna suradnja

Od kolovoza 1991.dr. Aleksandar Durman je boravio na sveučilištu Cornell u SAD, u Laboratoriju za dendrokronologiju (Aegean dendrochronological project) koji vodi prof. dr. Peter I. Kuniholm. U okviru navedenog projekta boravio je u Bugarskoj, na crnomorskoj obali, skupljajući uzorke drveta s nekoliko ključnih prapovijesnih bugarskih lokaliteta: iz Varne, Sozopola, Kitenaa i Durankulska. Tom je prilikom bio gost na desetak lokaliteta duž crnomorske obale od turske do rumunjske granice.

Na Cornellu je u laboratoriju više mjeseci radio na mjerenju i određivanju apsolutnih datuma uzoraka drveta iz Hrvatske: iz crkve Sv. Donata u Zadru, sa zadarskog nalazišta na Relji, na uzorcima iz brodoloma iz Zatona i Nina, te sa srednjovjekovnog naselja na Gornjem gradu u Zagrebu (kompleks samostana klarisa), iz Dubravica kod Šibenika, s Vučedola, iz Siska (s nekoliko različitih položaja) te iz Virovitice i Slavonske Požege.

Održao je nekoliko predavanja o vučedolskoj kulturi te o ranoj metalurgiji Starog svijeta na sveučilištima Cornell, SUNY Cortland i Wake Forest (N. Caroline).

Mr. Stašo Forenbaher je u ljeto 1991. otišao na studijski boravak na sveučilište Ann Arbor u Michiganu, SAD.

Mr. Mirja Jarak je u okviru sveučilišne razmjene boravila na Sveučilištu u Udinama.

Znanstveni skupovi i javna predavanja

Na znanstvenom skupu Arheološka istraživanja na području općine Korčula i otoka Lastova, koji je organiziralo Hrvatsko arheološko društvo u travnju 1991, sudjelovali su predavanjima prof. dr. Marin Zaninović i prof. Marina Šegvić. M. Zaninović je predavao o antičkoj podjeli zemljišta na Korčuli i Pelješcu, a M.Šegvić o istraživanjima u Topuskom u 1990. godini (uz poster).

Prof. dr. Marin Zaninović održao je u Novom Zagrebu predavanje "Dolazak Hrvata i prva hrvatska država", a mr. Marina Hoti "Turska kosa i moguće paralele u grčkom svijetu" u Gradskom muzeju u Karlovcu.

Znanstveni i stručni radovi tiskani u 1991.

M. Zaninović:

Sol u antici naše obale, Benčev zbornik, Posebna izdanja ANU BiH, knj. 95.

Sarajevo 1991. 255-264.

Marginalije o pučanstvu antičke Istre, *Opuscula archaeologica* 15, Zagreb 1991, 71-89.

Individualizam antike, recenzija knjige N. Cambi, *Antički portret u Hrvatskoj*, MH, Zagreb 1991, "Marulić" 5, 1991, 682-684.

U šetnji antičkom Dalmacijom - 75. rođendan Mladena Nikolancija, *Vjesnik* 8. 1. 1991, Zagreb, str. 5.

N. Majnarić-Pandžić:

Novi nalaz pojasne kopče tipa Laminci iz Siska, Vjesnik Arheol. muz. u Zagrebu 23, Zagreb 1990 (1991), 55-68.

B. Teržan, *Starejša železna doba na slovenskem Štajerskem*, Ljubljana 1990, recenzija knjige u Vjesniku Arheol. muz. u Zagrebu 23, Zagreb 1990 (1991), 191-193.

Pontecagnano II. La necropoli del Picentino..., Napoli 1988, recenzija knjige u Opuscula archaeologica 15, Zagreb 1991, 133-136.

In memoriam Rastko Rašajski, Obavijesti HADa XXIII, 1, 1991, 59-60.

O znanstvenosti pojedinih "izvornih znanstvenih radova" (u rubrici: prijedlozi za raspravu), Obavijesti HADa XXIII, 2, 1991, 71-73.

I Celti. La prima Europa, prikaz izložbe, Obavijesti HADa XXIII, 2, 1991, 63-64.

Čiro Truhelka (1865-1942), Napredak - Hrvatski narodni kalendar, Sarajevo 1991, 250-256.

Djelatnost Arheološkog zavoda i Odsjeka za arheologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu u 1990. godini, Opuscula archaeologica 15, Zagreb 1991, 143-148.

A. Durman:

Prilog za rekonstrukciju najranije povijesti, monografija Dvor na Uni, 1991, 89-94.

Radio carbon and TL dating of the Eneolithic Site Vučedol in East Croatia,

PACT 29, III. 6, 1990 (1991), 243-250. (s N. Horvatinčić, B. Obelićem, D.

Srdočem i L. Benkőm), (Proceedings of the Second International Symposium C14 and Archaeology).

T. Težak-Gregl:

Naselje korenovske kulture u Kaniškoj Ivi, Opuscula archaeologica 15, Zagreb 1991, 1-23.

S. Šiška, *Kultúra s východnou lineárnou keramikou na Slovensku*, Bratislava 1989, recenzija knjige u Opuscula archaeologica 15, Zagreb 1991, 129-131.

M. Šegvić:

Denarništvo v antiki na Slovenskem, prikaz izložbe, Numizmatičke vijesti god. 33, 1 (44), Zagreb 1991, 176-177.

Opuscula archaeologica 14, Zagreb 1989, prikaz, Obavijesti HADa 1, 1991, 49.

M. Petrić, *Amfore Jadrana*, Split 1989, prikaz, Obavijesti HADa 1, 1991, 49-50.

Topusko 1990, prethodno priopćenje o istraživanjima, Obavijesti HADa 2, 1991, 46-51.

"Ponekad, samo dva oka nisu dovoljna da utažite glad za lijepim!", Tjedan vizuelne kulture u travnju 1991, prikaz, Obavijesti HADa 2, 1991.

Topusko 1990, poster izložen na Znanstvenom skupu HADa u Korčuli u travnju 1991.

N. Majnarić-Pandžić: »Djelatnost Arheološkog zavoda...«, *Opusc. archaeol.* 16, 269-274 (1992).

Grafički prikaz uništenog povijesnog i kulturnog naslijeđa (zajedno s K. Rončevićem), karta u *Obavijestima HADa* 3, 1991, 24.

Tomba romana di Topusko, Tesori nazionali della Croazia, Capolavori dei musei di Zagabria, Arheološki muzej, Arezzo 1991, nr. 253 a-t, 171-172.

M. Hoti:

Jedna posuda vučedolske kulture s posebnim obzirom na cjevaste vaze, *Opuscula archaeologica* 15, 1991, 25-45.

S. Forenbaher:

Nalazišta grupe "Belegiš II" u istočnoj Slavoniji, *Opuscula archaeologica* 15, 1991, 47-69.

M. Jarak:

Pregled glavnih smjernica u istraživanju antičkih literarnih izvora o panonskoj Crkvi, *Opuscula archaeologica* 15, 1991, 109-127.

N. Cambi, Antički portret u Hrvatskoj, MH, Zagreb 1991, prikaz u *Opuscula archaeologica* 15, 1991, 137-141.

Prilozi Instituta za povijesne znanosti Sveučilišta u Zagrebu, 7, 1991, u *Obavijestima HADa* 1, 1991, 48-49.

Biblioteka

U zamjenu je primljeno 94 časopisa, a 11 je kupljeno. U zamjenu, kupljeno ili dobiveno na poklon je 77 knjiga te 52 separata ili manja kataloga.

Sredstva dodijeljena za nabavku knjiga od Filozofskog fakulteta bila su iznimno malena.

Izdavačka djelatnost

Iz tiska je izašla *Opuscula archaeologica* 15, financirana sredstvima Ministarstva za znanost Republike Hrvatske i Odsjeka za arheologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu.

U tisak je predana disertacija K. Minichreiter *Starčevačka kultura u sjevernoj Hrvatskoj*, a radilo se na pripremi objave disertacije T. Težak-Gregl, *Kultura linearnotrakaste keramike u središnjoj Hrvatskoj*.

Doktorati i magisteriji

Aleksandar Durman obranio je u lipnju 1991. disertaciju "Metal u prehistorijskom društvu jugoistočne Europe" (članovi komisije: akad. D. Srejšović, N. Majnarić-Pandžić, M. Zaninović).

Ante Škegro obranio je u veljači magistarski rad "Antička ekonomika u Bosni i Hercegovini na osnovi epigrafskih izvora" (članovi komisije: M. Zaninović, P. Selem, N. Majnarić-Pandžić).

Alka Starac obranila je u lipnju 1991. magistarski rad "Stanovništvo antičke Pole u epigrafičkim spomenicima" (članovi komisije: M. Zaninović, I. Fisković, N. Majnarić-Pandžić).

Leonida Kovač obranila je u siječnju magistarski rad "Nezakcijski kult, simboličke forme i njihove transformacije od 6. st. pr. Kr. do 6. st. n. e." (članovi komisije: M. Zaninović, I. Fisković, N. Majnarić-Pandžić).

Priznanja i nagrade

Pri proslavi Dana Filozofskog fakulteta u Zagrebu Povelju Filozofskog fakulteta primili su akademici Duje Rendić-Miočević i Mate Suić.

Studentsku nagradu "Franjo Marković" dobio je student Odsjeka za arheologiju Tomislav Šeparović za diplomski rad "Antički natpisi dubrovačkog kraja" (ocjenu rada za nagradni natječaj napisala je prof. M. Šegvić).